

ЛЬВІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ
ІМЕНІ ІВАНА БОБЕРСЬКОГО

Кафедра водних та неолімпійських видів спорту

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Теорія, методика та практика плавання та рятування на воді»

(шифр і назва навчальної дисципліни)

галузь знань 01 Освіта

(шифр і назва)

спеціальність: 014.11 Середня освіта (фізична культура)

(шифр і назва спеціальності)

інститут, факультет, відділення: факультет педагогічної освіти та факультет
післядипломної та заочної освіти

(назва інституту, факультету, відділення)

рівень освіти: Бакалавр

Робоча програма з дисципліни «Теорія, методика та практика плавання та рятування на воді» для студентів бакалаврів спеціальності 014.11 Середня освіта (фізична культура)

I с. (денна форма навчання), VI с. (заочна форма навчання)

Розробник: професор, к.п.н. Сидорко О.Ю.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри водних та неолімпійських видів спорту

Протокол від “19” серпня 2024 року № 1

Завідувач кафедри водних та неолімпійських видів спорту

(Сидорко О.Ю.)

(підпис)

(прізвище та ініціали)

Ó _____, 20__ рік

Ó _____, 20__ рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Спеціальність, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3		Дисципліна нормативна	
Модулів – 1	Спеціальність (професійне спрямування): <u>014..11 Середня освіта (Фізична культура)</u>	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		1-й	3-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання <u>немає</u> _____ (назва)		Семестр	
Загальна кількість годин – 90		1-й	6-й
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи студента – 3	Рівень вищої освіти: бакалавр	8 год.	2 год.
		Практичні, семінарські	
		46 год.	10 год.
		Лабораторні	
		-	-
		Самостійна робота	
		36 год.	78 год.
		Індивідуальні завдання: -	
		Вид контролю: залік	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Теорія, методика та практика плавання та рятування на воді» є формування освіченої, гармонічно розвиненої особистості, її професійно-педагогічних знань, вмінь, навичок, які забезпечують теоретичну та практичну підготовку висококваліфікованих тренерів-викладачів, які зможуть забезпечити ефективний процес початкового навчання плаванню, вдосконалення спортивної майстерності спортсменів різних видів спорту засобами плавання, з урахуванням техніки безпеки проводити заняття з плавання з рекреаційно-оздоровчою метою, запобігати та надавати необхідну допомогу у разі нещасних випадків на воді, фахівців здатних до постійного оновлення знань, професійної майстерності, мобільності та швидкої адаптації до змін у соціально-культурній сфері, в системі управління та організації, в теорії та методиці, технології праці в умовах ринкової економіки та сучасних соціальних викликів.

Основними **завданнями** вивчення дисципліни «Теорія, методика та практика плавання та рятування на воді» є:

- ознайомити студентів з необхідними теоретичними знаннями та положеннями про історію розвитку плавання; застосування вправ плавання в системі фізичної культури, олімпійського та професійного спорту; вплив занять плаванням на організм людини; гігієнічні вимоги щодо перебування та експлуатації басейнів; правила поведінки та техніку безпеки на воді; взаємодію з відвідувачами басейнів та водно-рекреаційних зон для запобігання епідеміологічним захворюванням (COVID, грип тощо); правилами поведінки у надзвичайних ситуаціях на воді, в тому числі, в умовах військового стану та терористичній загрозі; основи техніки та техніку спортивного плавання; методику спостереження за правильною технікою виконання плавальних вправ; методику початкового навчання техніці плавання, розвитку фізичних якостей та основ спортивного тренування; методику організації та проведення змагань з плавання; основи прикладного плавання; методику рятування потерпілих на воді та надання першої медичної допомоги; застосування плавання з оздоровчо-рекреаційною, лікувальною та розважальною метою як у штучних, так і в природних водоймах.

- сформулювати професійно-педагогічні знання та уміння для ведення здорового способу життя та правильного фізичного розвитку; з техніки безпеки та правил поведінки на воді; швидко реагувати на надзвичайні ситуації, в тому числі в умовах військового стану та терористичної загрози; вирішення завдань організації та проведення початкового навчання плаванню, розвитку фізичних якостей різного контингенту людей; володіння технікою спортивного плавання; для планування, організації та проведення процесу спортивного тренування з різних видів спорту спортсменів різної кваліфікації; організації та проведення змагань з плавання; володіння технікою рятування потерпілих на воді та надання першої медичної допомоги; застосування вправ плавання з

рекреаційно-оздоровчою метою, а також з метою розваг та відпочинку на воді у різних ланках життєдіяльності людини.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

знати:

- історію, сучасний стан і тенденції розвитку спортивного плавання;
- правила поведінки та техніку безпеки на воді; взаємодію з відвідувачами басейнів і водно-рекреаційних зон для запобігання епідеміологічним захворюванням (COVID, грип тощо); правилами поведінки у надзвичайних ситуаціях на воді, в тому числі, в умовах військового стану та терористичній загрозі;
- основи техніки та техніку спортивних способів плавання; основи методики початкового навчання плаванню, засоби і методи навчання; методику організації і проведення занять з навчання плаванню різного контингенту людей;
- методику розвитку фізичних якостей осіб різного віку засобами плавання; основи методики спортивного тренування юних плавців та заходи попередження травм і нещасних випадків на воді;
- види змагань з плавання, методику планування, організації та проведення змагань з плавання;
- методику планування, організації та проведення навчально-тренувальних занять з плавання у навчальних закладах різного рівня, а також з оздоровчо-рекреаційною та відпочинково-розважальною метою в оздоровчих та відпочинкових таборах, закладах комплексного туристичного обслуговування тощо;
- методику рятування потерпілих на воді та надання першої медичної допомоги.

вміти:

- з урахуванням техніки безпеки організовувати і проводити заняття з навчання і вдосконалення техніки плавання, заняття з загальної та спеціальної фізичної підготовки різного контингенту учнів;
- визначати рівень розвитку фізичних якостей, застосовувати засоби і методи їх розвитку;
- проводити загальний аналіз техніки плавання, визначати та усувати помилки і недоліки у техніці плавання учнів;
- планувати та організовувати навчально-тренувальний процес у плаванні з різним контингентом людей, застосовувати заходи для попередження травм та захворювань;
- застосовувати і вести документи обліку, контролю та планування навчально-тренувального процесу з плавання;
- застосовувати заходи безпеки для попередження нещасних випадків на воді, способи взаємодії з відвідувачами басейнів і водно-рекреаційних зон для запобігання епідеміологічним захворюванням (COVID, грип тощо); а також у надзвичайних ситуаціях на воді, в тому числі, в умовах військового стану та терористичній загрозі;

- з урахуванням техніки безпеки організовувати і проводити заняття з рекреаційно-оздоровчою метою, а також з метою розваг та відпочинку на воді у різних організаціях та закладах рекреаційно-туристичного бізнесу;

- екстраполювати отримані знання та уміння для організації та планування навчально-тренувального процесу у водних видах спорту із врахуванням особливостей виду спорту.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 90 годин (3 кредити ECTS).

Програмні компетентності, що забезпечуються вивченням дисципліни

«Теорія, методика та практика плавання та рятування на воді»

Інтегральна компетентність

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері середньої та спеціальної освіти або у процесі навчання, що вимагає застосування теорій і методів педагогічних наук і характеризуються комплексністю і невизначеністю умов

Загальні компетентності

ЗК1 Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні

ЗК3 Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово

ЗК4 Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети

ЗК5 Здатність до міжособистісної взаємодії, працювати в команді.

ЗК7 Здатність планувати та управляти часом

ЗК9 Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел

ЗК10 Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями

ЗК11 Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності

СК1 Здатність враховувати в освітньому процесі вікові особливості учнів, забезпечувати сприятливі умови для кожного учня відповідно до його індивідуальних потреб, можливостей, здібностей та інтересів.

СК2 Здатність до організації процесу навчання, виховання та розвитку, оздоровчо-рекреаційної рухової активності здобувачів освіти.

СК3 Здатність до добору й застосування доцільних форм, методів, технологій та засобів навчання, спортивних споруд, спеціального обладнання та інвентаря.

СК5 Здатність до формування мотивації та організації пізнавальної діяльності учнів, фізичної культури особистості.

СК7 Здатність до планування освітнього процесу в межах посадових обов'язків.

СК8 Готовність до систематизації, узагальнення, поширення вітчизняного та закордонного досвіду в професійній сфері

Додаткові (особливі) компетентності

ДК1. Здатність проводити тренування та супроводження участі спортсменів у змаганнях.

ДК3. Здатність застосовувати знання про будову та функціонування організму людини, гігієну фізичного виховання.

ДК4. Здатність проводити біомеханічний аналіз рухових дій людини.

ДК5. Здатність надавати долікарську допомогу під час виникнення невідкладних станів.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовний модуль №1: «Теорія, методика та практика плавання та рятування на воді» як навчальна дисципліна. Основи техніки та техніка спортивного плавання.

Тема 1. Вступ у дисципліну, класифікація та термінологія. Історія розвитку плавання. Основи техніки плавання.

Визначення та зміст дисципліни. Завдання та функції дисципліни «Теорія, методика та практика плавання та рятування на воді». Класифікація і термінологія. Місце плавання в системі фізичного виховання. Нормативно-правова база викладання плавання у школі та вищому навчальному закладі. Форми навчальних занять. Правила поведінки на воді та правила безпеки на заняттях з плавання. Предметно-практичні уміння тренера-викладача з плавання. Організація вивчення дисципліни. Контрольні нормативи та залікові вимоги. Основна та допоміжна література.

Плавання у первісному суспільстві. Плавання в античному світі. Плавання в середні віки та епоху відродження. Розвиток плавання в Україні і світі. Плавання в історії Олімпійських ігор.

Техніка спортивного плавання як система рухів. Варіативність техніки спортивного плавання. Техніка плавання як теоретична (біомеханічна, педагогічна) модель.

Гідростатика плавання. Фізичні якості води. Основні поняття біомеханіки спортивного плавання. Сили опору води та їх графічний аналіз. Поняття про силу реакції опору та про силу гідродинамічного опору тіла плавця. Положення тіла плавця та його частин у просторі. Джерело та механізм утворення рушійної сили. Закономірності раціональної техніки гребкових рухів руками. Просторова орієнтація кисті, передпліччя, ліктя. Оптимальні “кути атаки” кисті під час гребка. Фазовий склад циклу рухів руками. Характеристика рухів руками. Закономірності раціональної техніки рухів ногами.

Гідродинаміка плавання. Сили гідродинамічного опору тіла плавця. Види гідродинамічного опору тіла: тертя, форми тіла, хвилеве утворення. Пасивний

та активний гідродинамічний опір тіла. Інтегральні показники раціональної техніки плавання. Залежність швидкості плавання від темпу та довжини кроку плавця.

Тема 2. Техніка спортивного плавання. Організація, проведення та суддівство змагань з плавання.

Загальна характеристика спортивних способів плавання (кроль на грудях, кроль на спині, брас, дельфін). Еволюція техніки спортивних способів плавання. Техніка плавання спортивними способами: рухи ногами, рухи руками і дихання, рухи тулубом, узгодження рухів. Біомеханічні та педагогічні моделі раціональної техніки плавання спортивними способами (фазовий склад рухів, межеві моменти фаз, мета та завдання рухів за фазами). Оптимальні сполучення темпу та кроку при плаванні кролем на грудях, на спині, брасом, дельфіном на змагальних дистанціях.

Загальна характеристика техніки виконання старту при плаванні. Техніка виконання старту з тумбочки. Фазовий склад рухів. Мета, характеристика рухів. Особливості виконання старту при плаванні кролем на грудях, брасом, дельфіном. Техніка старту з води при плаванні на спині.

Загальна характеристика техніки виконання поворотів при плаванні спортивними способами та поворотів у комплексному плаванні. Класифікація поворотів. Техніка виконання повороту (фазовий склад, характеристика рухів) при плаванні спортивними способами.

Мета, завдання та значення змагань з плавання. Види змагань, системи оцінки і заліку. Календар змагань. Положення про змагання. Програма змагань. Підготовка до змагань. Порядок і правила проведення змагань. Склад суддівської колегії та обов'язки її членів. Підготовка місць для проведення змагань. Спортивне свято на воді.

Змістовний модуль №2: Методика початкового навчання плаванню. Прикладне плавання.

Тема 3. Теоретико-методичні основи навчання плаванню.

Суть, мета, завдання навчання руховим діям. Рівні оволодіння руховими діями. Чинники, що визначають зміст та ефективність навчання (мета та завдання навчання, тривалість курсу навчання, контингент).

Реалізація основних принципів навчання у навчальному процесі, еволюція методики навчання плаванню. Загальні основи навчання і виховання. Мета і завдання навчально-тренувального процесу. Особливості застосування основних дидактичних принципів при навчанні плаванню. Цілісно-роздільний метод, як відображення багаторічного практичного досвіду роботи з навчання плаванню. Схема поступового зменшення площі опори при вивченні кожної вправи. Принцип розділення техніки способу плавання на елементи і послідовність їх з'єднання в цілісний спосіб плавання. Розробка комплексного

методу навчання техніці спортивних способів плавання. Характеристика сучасних систем комплексного навчання техніці спортивного плавання. Урахування індивідуальних особливостей при масовому навчанні плаванню та у подальшому удосконаленні техніки спортивних способів плавання.

Характеристика завдань початкового навчання плаванню людей різного віку. Методи навчання. Характеристика методу вправи та особливості його застосування у плаванні. Особливості застосування змагального та ігрового методів у плаванні. Словесні методи та особливості їх застосування при навчанні плаванню. Пояснення навчальних завдань, керівництво уроком, методичні вказівки для попередження та усунення недоліків, команди, аналіз і підведення підсумків заняття, оцінка досягнутих результатів. Методи показу - демонстрація техніки плавання або окремих вправ кращими плавцями, застосування наочних посібників, плакатів, кінограм, умовних сигналів і жестів. Класифікація засобів навчання плаванню, їх характеристика. Імітаційні, підготовчі і підвідні вправи. Їх специфіка і призначення при навчанні плаванню. Застосування пасивних рухів, системи орієнтирів в процесі засвоєння водного середовища та навчання техніці плавання. Завдання, які вирішуються при виконанні вправ, їх місце та значущість на уроці початкового навчання плаванню. Засоби навчання дітей загальнорозвивальним і спеціальним вправам, стартам і поворотам. Особливості застосування ігор на занятті з плавання та проведення ігор на воді.

Особливості початкового навчання плаванню дітей шкільного віку. Анатомо-фізіологічні та психологічні особливості дітей шкільного віку, необхідність їх врахування у педагогічному процесі при навчанні плаванню. Плавання як адекватний вид рухової активності та вид спорту для всебічного та гармонійного фізичного розвитку дітей, засіб формування правильної постави, зміцнення серцево-судинної, дихальної та нервової систем організму. Оптимальний вік для швидкого і якісного засвоєння навички плавання, виховання інтересу до систематичних занять плаванням. Методичні особливості процесу початкового навчання плаванню дітей. Відбір і початок багаторічного тренування.

Організація та планування процесу початкового навчання плаванню. Фактори, які визначають програму навчання плаванню: завдання курсу навчання, тривалість курсу, контингент учнів та їх підготовленість, характеристика умов для проведення занять. Характеристика програми навчання плаванню, планування та організація занять у загальноосвітній школі, вищому закладі освіти, ДЮСШ, збройних силах України, на підприємстві, в місцях відпочинку. Обладнання та інвентар. Урок плавання як основна форма проведення занять з початкового навчання плаванню, особливості його організації та форми проведення. Правила безпеки, заходи запобігання травм на заняттях з плавання. Обладнання та інвентар для навчання плаванню, для місць проведення занять з плавання.

Тема 4. Прикладне плавання.

Поняття «прикладне плавання». Прикладність навичків плавання та пірнання. Прикладне плавання як професійно-прикладна підготовка. Класифікація прикладного плавання.

Подолання водних перешкод перепливанням та за допомогою підтримуючих засобів. Вибір способу плавання. Техніка прикладних способів плавання (на боці, брасом на спині). Види пірнання. Прийоми, що забезпечують пірнання у глибину та довжину. Техніка занурення і спливання. Техніка пірнання способом кроль, способом брас, на боці, дельфіном. Пірнання у глибину вниз ногами з поверхні води, пірнання у глибину вниз головою з поверхні води. Плавання в ускладнених умовах. Характеристика можливих умов плавання. Техніка плавання в одязі. Звільнення у воді від верхнього одягу. Плавання при сильній хвилі, течії. Плавання з підтримуючими засобами та різними предметами.

Методика рятування потерпілих на воді. Засоби попередження нещасних випадків на воді. Організація рятувальної служби в Україні. Послідовність дій при рятуванні на плаву. Підпливання до потоплюючого. Пірнання, пошук та піднімання потерпілого з дна водойми на поверхню. Звільнення від захватів. Техніка транспортування потерпілого. Прийоми виносу потерпілого на берег. Визначення стану потерпілого. Допомога на березі, надання першої медичної допомоги. Причини утоплення. Характеристика видів утоплення. Прийоми вилучення води з легень потерпілого. Ефективні способи штучного дихання. Підготовка та проведення штучного дихання та непрямого масажу серця. Відновлення свідомості потерпілого.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1. «Теорія і методика плавання та рятувництва на воді» як навчальна дисципліна. Основи техніки та техніка спортивного плавання												
Тема 1. Вступ у дисципліну, класифікація та термінологія. Історія розвитку плавання. Основи техніки плавання.	14	2	4	-	-	8	20	-	-	-	-	20

Тема 2. Техніка спортивного плавання. Організація, проведення та суддівство змагань з плавання.	36	2	24	-	-	10	24	-	4	-	-	20
Разом за змістовим модулем 1	50	4	28	-	-	18	44	-	4	-	-	40
Змістовий модуль 2. Методика початкового навчання плаванню. Прикладне плавання.												
Тема 3. Теоретико-методичні основи навчання плаванню	22	2	10	-	-	10	25	1	4	-	-	20
Тема 4. Прикладне плавання	18	2	8	-	-	8	21	1	2	-	-	18
Разом за змістовим модулем 2	40	4	18	-	-	18	46	2	6	-	-	38
Разом годин	90	8	46	-	-	36	90	2	10	-	-	78

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
Модуль 1			
1	Місце дисципліни в системі навчальних дисциплін ЛДУФК. Плавання в історії Олімпійських ігор. Досягнення українських плавців.	2	-
2	Аналіз техніки спортивних способів плавання.	2	-
3	Методика вивчення техніки плавання спортивних способів плавання.	2	-
4	Методика вивчення техніки прикладних способів плавання.	2	-
	Разом	8	-

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин (денна/заочна)
-------	------------	-----------------------------------

Змістовний модуль 1			
1	Техніка безпеки при проведенні занять з плавання. Перевірка початкового рівня плавальної підготовки. Засвоєння водного середовища.	2	-
2	Вивчення техніки рухів ногами при плаванні способами кроль на грудях і кроль на спині (імітаційні, підготовчі вправи, вправи для удосконалення даного елементу техніки, основні помилки та недоліки у техніці виконання).	4	-
3	Вивчення техніки рухів руками та дихання та при плаванні способами кроль на грудях і кроль на спині (імітаційні, підготовчі вправи, вправи для удосконалення даних елементів техніки, основні помилки та недоліки у техніці виконання). Узгодження техніки рухів руками та дихання.	4	-
4	Вивчення загального узгодження рухів при плаванні способами кроль на грудях (імітаційні, підготовчі вправи, спеціальні вправи для удосконалення техніки плавання даними способами, основні помилки та недоліки у техніці плавання).	4	2
5	Вивчення техніки рухів ногами при плаванні способом брас (імітаційні, підготовчі вправи, вправи для удосконалення даного елементу техніки, основні помилки та недоліки у техніці виконання).	2	-
6	Вивчення техніки рухів руками та дихання та при плаванні способом брас (імітаційні, підготовчі вправи, вправи для удосконалення даних елементів техніки, основні помилки та недоліки у техніці виконання). Узгодження техніки рухів руками та дихання.	2	-
7	Вивчення загального узгодження рухів при плаванні способом брас (імітаційні, підготовчі вправи, спеціальні вправи для удосконалення техніки плавання даним способом, основні помилки та недоліки у техніці плавання).	4	2
8	Вивчення техніки виконання стартів і поворотів при плаванні спортивними способами (імітаційні, підготовчі вправи, спеціальні вправи для удосконалення техніки виконання, основні помилки	2	-

	та недоліки).		
Змістовний модуль 2			
9	Підготовчі вправи для ознайомлення з водним середовищем: пересування на неглибокій частині басейну, занурення, спливання та лежання на воді, відкривання очей у воді, ковзання, видихи у воду. Найпростіші стрибки у воду: спади, зіскоки, стрибки.	2	2
10	Імітаційні вправи на суші, підготовчі та спеціальні вправи у воді для вивчення техніки спортивних способів плавання (паралельно-послідовна система навчання), стартів і поворотів. Послідовність вивчення елементів техніки плавання. Типові помилки при виконанні вправ. Методичні вказівки для попередження та усунення недоліків у техніці плавання. Комплекси вправ для удосконалення техніки плавання.	2	1
11	Спеціальні вправи для удосконалення техніки плавання спортивними способами, стартів і поворотів у плаванні. Застосування ігор в процесі початкового навчання плаванню, їх місце та значення на уроці, необхідні вимоги для їх проведення.	2	1
12	Навчальна практика. Складання планів-конспектів занять з початкового навчання плаванню. Проведення заняття (частини заняття) з навчання плаванню (за завданням викладача).	2	-
13	Вивчення техніки плавання прикладними способами (на боці, брас на спині). Вправи для засвоєння та удосконалення елементів техніки плавання на боці та брасом на спині та техніки плавання в цілому. Типові помилки при плаванні. Вивчення техніки пірнання в довжину, глибину, різними способами в залежності від завдань та умов. Вправи для вивчення техніки занурення, пересування під водою (способом кроль, способом брас, на боці, дельфіном) та спливання.	2	-
14	Рятування потоплюючих. Вивчення дій для безпечного підпливання до потерпілого. Вправи для звільнення від захватів потерпілого за руки, шию, тулуб, ноги. Вивчення техніки транспортування потерпілого до берега різними способами та виносу потерпілого на берег. Дії рятувника при наданні першої медичної	2	1

	допомоги.		
15	Контрольне заняття. Складання контрольних практичних нормативів.	2	1
	Разом	38	14

7. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин денна/заочна	
1	Тема 1. Вступ у дисципліну, класифікація та термінологія. Історія розвитку плавання. Основи техніки плавання. Конспект самопідготовки. Реферат на одну з тем: 1. Плавання в історії сучасних Олімпійських ігор. 2. Розвиток плавання на Україні. 3. Основні закономірності гідростатики плавання. 4. Основні закономірності гідродинаміки плавання. 5. Оздоровчий вплив плавання на організм людини.	8	20
2	Тема 2. Техніка спортивного плавання. Організація, проведення та суддівство змагань з плавання. Конспект самопідготовки. Реферат на одну з тем: 1. Аналіз техніки плавання способом кроль на грудях. 2. Аналіз техніки плавання способом кроль на спині. 3. Аналіз техніки плавання способом брас. 4. Аналіз техніки плавання способом дельфін. 5. Аналіз техніки виконання стартів і поворотів у плаванні. Самостійна робота на тему: «Положення, програма та обов'язки суддівської колегії для проведенні змагань з плавання».	10	20
3	Тема 3. Теоретико-методичні основи навчання плаванню. Конспект самопідготовки. Реферат (у вигляді конспекту заняття) на тему: «Методика вивчення техніки плавання окремого спортивного способу» (на вибір студента).	10	20
4	Тема 4. Прикладне плавання. Конспект самопідготовки. Реферат на одну з тем (для студентів заочної форми навчання): 1. Методика вивчення техніки прикладних способів	8	18

	плавання (на боці, брас на спині). 2. Методика вивчення техніки пірнання та пересування під водою. 3. Організація рятувальної служби у місцях масового відпочинку на воді. Заходи безпеки та правила поведінки на воді. Самостійна робота на тему: «Методика рятування потерпілого на воді та надання першої медичної допомоги».		
	Разом	36	78

Примітка.

1. При написанні самостійної роботи за темою: «Положення, програма та обов'язки суддівської колегії для проведенні змагань з плавання» необхідно дотримуватися таких вимог: самостійно розробити положення, програму обраного студентом рівня змагань, а також розписати обов'язки суддівської колегії для проведення даних змагань (одного судді на вибір студента).

2. Реферат на тему: «Методика вивчення техніки плавання окремого спортивного способу» виконується у вигляді конспекту навчально-тренувального заняття (рекомендована тривалість заняття – 90 хвилин). Обов'язкове зазначення організаційно-методичних вказівок. Правильна послідовність вивчення елементів техніки спортивного способу плавання.

Алгоритм виконання:

- титульний лист (із зазначення часу та місця проведення заняття);
- підготовча частина заняття (організація учнів, загальнорозвивальні, спеціальні, імітаційні вправи);
- основна частина заняття (підготовчі вправи для вивчення та засвоєння елементів техніки плавання у методично правильній послідовності, в останній 1/3 основної частини описати естафету (рухливу гру у воді) із застосуванням елементів техніки або техніки в цілому обраного способу плавання);
- заключна частина (вправи для зниження фізичного та емоційного навантаження, повторення матеріалу, організований вихід з води, шикування та перевірка присутніх, підведення підсумків).

Можливе використання реферату навчальної практики (для проведення заняття (частини заняття) з початкового навчання плаванню обраному способу плавання (за завданням викладача).

8. Методи контролю

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних та семінарських занять в усній та письмовій формах.

- Опитування.
- Перевірка завдань для самостійної роботи.
- Перевірка матеріалів самопідготовки.
- Виконання завдань практичних занять.

Підсумковий контроль – залік (І семестр – денна форма; 5 семестр – заочна форма навчання).

9. Залікові вимоги практичної підготовки

1. Демонстрація техніки плавання способами кроль на грудях, кроль на спині, брас (дистанція 25 метрів кожним способом), виконання стартів і поворотів (повороти прості відкриті).

2. Плавання обраним способом плавання на дистанцію 100 метрів з урахуванням часу:

Чоловіки

2.00,0 – “5”

2.10,0 – “4”

2.20,0 – “3”

Жінки

2.20,0 – “5”

2.30,0 – “4”

2.40,0 – “3”

3. Пірнання в довжину (старт з води): жінки – 15 м; чоловіки – 20 м.

4. Транспортування потерпілого обраним способом (дистанція 25 метрів).

5. Демонстрація трьох способів транспортування потерпілого (дистанція 25 метрів кожним способом).

Залікові вимоги теоретичної підготовки

Написання підсумкового тесту (26 запитань закритого типу, час виконання 30 хв.)

Контрольні питання теоретичної підготовки

1. Яке значення відігравало плавання для людини у первісному суспільстві?
2. Яке значення надавалось плаванню в античному світі (у Стародавній Греції, Римі)?
3. Охарактеризуйте розвиток та значення плавання у Середні віки.
4. Коли почало зароджуватись спортивне плавання і як воно розвивалося у XIX і першій половині XX сторіччя?
5. Охарактеризуйте значення сучасних олімпійських ігор у розвитку плавання.
6. Розкажіть про виступи українських плавців на олімпійських іграх.
7. Розкажіть про сучасний стан розвитку спортивного плавання у світі.
8. Охарактеризуйте спортивне плавання як навчальну дисципліну, яка вивчається у фізкультурних вузах.
9. Охарактеризуйте плавання як вид спорту.
10. Які Ви знаєте способи спортивного плавання і за якими дистанціями проводяться змагання з плавання та реєструються рекорди.
11. Назвіть етапи естафетного плавання (порядок проходження дистанції).
12. Назвіть етапи комплексного плавання (порядок проходження дистанції).
13. Розкажіть про основні джерела науково-методичної інформації у галузі спортивного плавання.
14. Охарактеризуйте плавання як фізичну дію.
15. Розкажіть про класифікацію плавання.

16. Охарактеризуйте особливості плавання як фізичної вправи.
17. Охарактеризуйте спортивне значення плавання.
18. Охарактеризуйте виховне значення плавання.
19. Охарактеризуйте оздоровче значення плавання.
20. Охарактеризуйте прикладне значення плавання.
21. Дайте визначення поняття «техніка спортивного плавання».
22. Які фактори впливають на розвиток техніки спортивного плавання, її варіативність?
23. Що вивчає наукова дисципліна «гідростатика»?
24. Дайте визначення гідродинаміки плавання.
25. Дайте визначення закону Архімеда.
26. Назвіть умови гідростатичної рівноваги тіла у воді.
27. Що впливає на гідростатичну рівновагу тіла у воді?
28. Дайте визначення поняття «плавучість», види плавучості.
29. Від чого залежить плавучість тіла плавця у воді?
30. Дайте визначення поняття «питома вага» тіла.
31. Дайте визначення поняття «густина» речовини.
32. Охарактеризуйте особливості анатомічної будови тіла жінок і чоловіків та їх вплив на плавучість.
33. Які сили обумовлюють виникнення сили реакції води? Яким чином можна розкласти цю силу на складові?
34. Що таке сила тяжіння та виштовхувальна сила води?
35. Назвіть осі та площини, які використовуються для аналізу техніки плавання.
36. Дайте визначення поняття «кут атаки» плавця.
37. Назвіть види гідродинамічного опору при русі тіла плавця у воді.
38. Назвіть та поясніть формулу, за якою розраховуються сила лобового опору та підйомна сила.
39. Назвіть основні кінематичні та динамічні характеристики рухів плавця.
40. Дайте визначення поняття «міделевий переріз».
41. Розкажіть про оптимальні варіанти траєкторій рухів кисті та її орієнтації в потоці води під час гребка руками.
42. Що таке «високе положення ліктя» під час гребка руками.
43. Чому необхідна оптимальна ступінь згинання руки в ліктьовому суглобі під час гребка.
44. Яку роль відіграють допоміжні рухи тулубом під час плавання.
45. Назвіть фази циклу рухів плавця в кожному спортивному способі плавання.
46. Проаналізуйте техніку рухів рук та їх узгодження з диханням при плаванні кролем на грудях.
47. Яку участь відіграє тулуб у виконанні робочих і підготовчих рухів плавця у кролі на грудях.
48. Назвіть сучасні варіанти техніки плавання кролем на грудях.
49. Розкажіть про узгодження рухів плавця при плаванні чотирьохударним кролем на грудях.
50. Поясніть, в чому в першу чергу спостерігається різниця в узгодженні рухів при плаванні двох- і шестиударним кролем на грудях.
51. Яку роль грають рухи ногами при плаванні з використанням різних варіантів техніки кролем на грудях?

52. Проаналізуйте техніку рухів руками та їх узгодження з диханням при плаванні кролем на спині.
53. Яке узгодження рухів використовується в сучасних варіантах техніки плавання кролем на спині?
54. Проаналізуйте техніку рухів руками і дихання при плаванні брасом.
55. Проаналізуйте техніку рухів ногами при плаванні брасом.
56. Назвіть сучасні варіанти техніки плавання брасом.
57. Проаналізуйте техніку рухів руками і дихання при плаванні дельфіном.
58. Проаналізуйте техніку рухів ногами і тулуба при плаванні дельфіном.
59. Розкажіть про сучасні варіанти узгодження рухів при плаванні дельфіном.
60. Проаналізуйте техніку одного із сучасних варіантів виконання старту з тумбочки; назвіть фази рухів.
61. Чим відрізняється техніка виконання старту із захватом руками за край тумбочки від традиційної техніки виконання старту з тумбочки?
62. Розкажіть про сучасні варіанти старту і поворотів, які застосовуються при плаванні на спині.
63. Розкажіть про класифікацію сучасних поворотів, які застосовуються при плаванні кролем на грудях, брасом, дельфіном. Охарактеризуйте техніку виконання поворотів.
64. Розкажіть про сучасну техніку виконання поворотів при комплексному плаванні.
65. Розкажіть про способи та дистанції, за якими проводяться змагання з плавання та реєструються рекорди.
66. Розкажіть про існуючий характер змагань.
67. Охарактеризуйте розділи положення про змагання з плавання.
68. Розкажіть про обов'язки та права учасників змагань з плавання, їх допуск до змагань.
69. Розкажіть про обов'язки представника, тренера та капітана команди.
70. Розкажіть про склад суддівської колегії з плавання.
71. Розкажіть про правила проведення змагань з плавання.
72. В басейнах яких розмірів проводяться офіційні змагання з плавання?
73. Назвіть основні педагогічні принципи, методи і засоби, які застосовуються в навчально-тренувальному процесі плавання.
74. Назвіть основні завдання початкового навчання плаванню.
75. Охарактеризуйте етапи формування рухової навички.
76. Охарактеризуйте поняття "рухове уміння" і "рухова навичка".
77. Які характеристики учнів необхідно враховувати при комплектуванні навчальних груп з плавання?
78. Охарактеризуйте групи методів, які застосовуються при навчанні плаванню.
79. Назвіть основні етапи розвитку методики навчання плаванню.
80. Розкажіть про використання цілісного та роздільного методу вивчення техніки спортивного плавання на різних етапах навчання.
81. Розкажіть про правила застосування методів слова і показу на заняттях з плавання.
82. Чим розрізняються ігровий та змагальний методи навчання плаванню?
83. Назвіть основні групи засобів, які застосовуються при навчанні плаванню, спрямованість впливу вправ кожної групи та завдання.

84. Як впливають систематичні заняття плавання на організм дитини?
85. Розкажіть про особливості застосування загальнорозвивальних, спеціальних та імітаційних фізичних вправ на заняттях з плавання.
86. Охарактеризуйте підготовчі вправи для освоєння водного середовища, назвіть основні підгрупи цих вправ та спрямованість їх впливу.
87. Розкажіть про анатомо-фізіологічні та психологічні особливості дітей шкільного віку.
88. Назвіть основні групи ігор, які застосовуються на заняттях з дітьми, в залежності від їх віку та підготовленості.
89. Поясніть, чому проведення ігор на заняттях з плавання з дітьми є обов'язковою вимогою фізичного виховання.
90. Назвіть завдання, що вирішуються за допомогою проведення ігор у воді та обов'язкові вимоги до методики їх проведення.
91. Назвіть основні групи вправ, які застосовуються при навчанні техніці спортивних способів плавання і дайте характеристику кожної з них.
92. Які групи вправ для навчання техніці спортивного плавання вирішують завдання комплексного вивчення техніки і назвіть етапи навчання, на яких вони застосовуються.
93. Назвіть фактори, що визначають зміст (програму) та ефективність навчання плаванню.
94. Назвіть основні завдання та етапи навчання навичці плавання.
95. Розкажіть про завдання, засоби і методи, які застосовуються на кожному етапі навчання плаванню.
96. Назвіть послідовність вивчення окремого способу плавання.
97. Назвіть послідовність вивчення окремого елементу способу плавання.
98. Назвіть послідовність вивчення спортивних способів плавання (за паралельно-послідовною системою).
99. Розкажіть про загальну схему навчання способу плавання.
100. Назвіть вправи для вивчення окремих елементів техніки плавання способом кроль на грудях та послідовність їх застосування.
101. Охарактеризуйте типові помилки, що виникають при вивченні окремих елементів способу кроль на грудях та вкажіть шляхи їх попередження і усунення.
102. Назвіть вправи для вивчення окремих елементів техніки плавання способом кроль на спині та послідовність їх застосування.
103. Охарактеризуйте типові помилки, що виникають при вивченні окремих елементів способу кроль на спині та вкажіть шляхи їх попередження і усунення.
104. Назвіть вправи для вивчення окремих елементів техніки плавання способом брас та послідовність їх застосування.
105. Охарактеризуйте типові помилки, що виникають при вивченні окремих елементів способу брас та вкажіть шляхи їх попередження і усунення.
106. Розкажіть про особливості планування процесу початкового навчання плаванню у загальноосвітній школі, у вищому освітньому закладі, ДЮСШ, збройних силах України, на підприємстві, в місцях відпочинку.
107. Назвіть обов'язкові заходи для попередження травм і нещасних випадків, яких необхідно дотримуватися при навчанні плаванню.

108. Назвіть вправи для вивчення старту з води і з тумбочки, типові помилки, що виникають при виконанні, методичні вказівки для їх попередження і усунення.
109. Назвіть вправи для вивчення простого повороту «маятником» на грудях і плоского повороту на спині, типові помилки, що виникають при виконанні, методичні вказівки для їх попередження і усунення.
110. Розкажіть про специфіку організації та проведення уроку з плавання.
111. Яка основна форма проведення занять з початкового навчання плаванню?
112. Охарактеризуйте побудову уроку з плавання (характеристика частин уроку).
113. Охарактеризуйте методи ведення уроку з плавання.
114. Які існують вимоги до експлуатації басейнів (водний, температурний, повітряний режими, освітлення, акустика)?
115. Розкажіть про необхідний інвентар та обладнання басейнів для забезпечення навчальних і тренувальних занять, проведення змагань. Санітарний нагляд.
116. Яке значення прикладного плавання в системі початкового навчання плаванню?
117. Як організувати рятувальну службу у місцях масового відпочинку на воді?
118. Назвіть класифікацію прикладного плавання.
119. Охарактеризуйте техніку плавання способом на боці.
120. Охарактеризуйте техніку плавання способом брас на спині.
121. Назвіть види пірнання.
122. Охарактеризуйте техніку пірнання різними способами.
123. Розкажіть про заходи безпеки при пірнанні.
124. Наведіть приклади техніки плавання у різних ускладнених умовах.
125. Які допоміжні засоби можуть бути використані при подоланні водних перешкод?
126. Назвіть основні причини нещасних випадків на воді.
127. Які рятувальні засоби Ви знаєте?
128. Яка послідовність дій при рятуванні потоплюючого?
129. Як правильно підпливати до потоплюючого?
130. Які існують способи звільнення від захватів потоплюючого?
131. Охарактеризуйте способи транспортування потоплюючого до берега.
132. Як правильно виносити потерпілого з води на берег (пологий, крутий)?
133. Які існують стани потерпілого на воді, їх ознаки та шляхи визначення?
134. Які бувають види утоплення?
135. Послідовність дій при наданні першої медичної допомоги при утопленні?
136. Які існують способи штучного дихання?
137. Як виконується штучне дихання способом «рот в рот», «рот в ніс»?
138. Як виконується непрямий масаж серця?
139. Які вправи і в якій послідовності застосовуються при навчанні плаванню способом брас на спині?

140. Які вправи і в якій послідовності застосовуються при навчанні плаванню способом на боці?

141. Які вправи використовуються при навчанні пірнанню?

142. У чому суть навчання прийомам рятування потоплюючих?

10. Індивідуальні графіки навчання

Вимоги для студентів, які навчаються за індивідуальним графіком.

Для отримання заліку з дисципліни необхідно:

1. Проплисти 100 метрів вільним стилем з урахуванням часу. Пропливання повинно відбуватися без зупинки, без торкання доріжки, застосовуючи відкриті повороти або "сальто", з мінімальним часом відштовхування від поворотних бортиків.

2. Продемонструвати у воді способи транспортування потерпілих (три способи по 10-15 метрів) шляхом імітації або з партнером (манекеном).

3. Написати план-конспект початкового навчання окремого способу плавання (на вибір). При написанні конспекту продемонструвати правильну послідовність навчання (суша-вода, елементи техніки плавання тощо), описати мінімум 4-5 вправ для вивчення кожного елементу техніки плавання та узгодження рухів.

Або - Написати на позитивну оцінку контрольний тест (16 і більше правильних відповідей).

4. Написати реферат на тему: "Методика рятування потерпілих на воді. Перша медична допомога".

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C		
68-74	D	задовільно	
61-67	E		
35-60	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

11. Методичне забезпечення

І семестр

Змістовий модуль 1. «Теорія і методика плавання та рятувництва на воді» як навчальна дисципліна. Основи техніки та техніка спортивного плавання.

**Теми та короткий зміст лекційних та практичних занять,
самостійна робота**

Тема 1. Вступ у дисципліну, класифікація та термінологія. Історія розвитку плавання. Основи техніки плавання.

Визначення та зміст дисципліни. Завдання та функції дисципліни «Теорія і методика плавання та рятування на воді». Класифікація і термінологія. Місце плавання в системі фізичного виховання. Нормативно-правова база викладання плавання у школі та вищому навчальному закладі. Форми навчальних занять. Правила поведінки на воді та правила безпеки на заняттях з плавання. Предметно-практичні уміння тренера-викладача з плавання. Організація вивчення дисципліни. Контрольні нормативи та залікові вимоги. Основна та допоміжна література.

Плавання у первісному суспільстві. Плавання в античному світі. Плавання в середні віки та епоху відродження. Розвиток плавання в Україні і світі. Плавання в історії Олімпійських ігор.

Техніка спортивного плавання як система рухів. Варіативність техніки спортивного плавання. Техніка плавання як теоретична (біомеханічна, педагогічна) модель.

Гідростатика плавання. Фізичні якості води. Основні поняття біомеханіки спортивного плавання. Сили опору води та їх графічний аналіз. Поняття про силу реакції опору та про силу гідродинамічного опору тіла плавця. Положення тіла плавця та його частин у просторі. Джерело та механізм утворення рушійної сили. Закономірності раціональної техніки гребкових рухів руками. Просторова орієнтація кисті, передпліччя, ліктя. Оптимальні “кути атаки” кисті під час гребка. Фазовий склад циклу рухів руками. Характеристика рухів руками. Закономірності раціональної техніки рухів ногами.

Гідродинаміка плавання. Сили гідродинамічного опору тіла плавця. Види гідродинамічного опору тіла: тертя, форми тіла, хвилеве утворення. Пасивний та активний гідродинамічний опір тіла. Інтегральні показники раціональної техніки плавання. Залежність швидкості плавання від темпу та довжини кроку плавця.

Практичне заняття 1.

Техніка безпеки при проведенні занять з плавання. Перевірка початкового рівня плавальної підготовки. Засвоєння водного середовища.

Самостійна робота. Вимоги до реферату:

➤ Структура реферату

1. Титульний аркуш:

- назва навчального закладу;
- кафедра;
- назва реферату;

- виконавець (П.І.П., група, факультет);
 - місто, рік.
2. Зміст (план).
 3. Вступ.
 4. Основні розділи і підрозділи реферату з посиланнями на літературні джерела наведені у списку літератури (у квадратних дужках, наприклад [4], де «4» - порядковий номер джерела).
 5. Висновки.
- Захист реферату.

Тема 2. Техніка спортивного плавання. Організація, проведення та суддівство змагань з плавання.

Загальна характеристика спортивних способів плавання (кроль на грудях, кроль на спині, брас, дельфін). Еволюція техніки спортивних способів плавання. Техніка плавання спортивними способами: рухи ногами, рухи руками і дихання, рухи тулубом, узгодження рухів. Біомеханічні та педагогічні моделі раціональної техніки плавання спортивними способами (фазовий склад рухів, межеві моменти фаз, мета та завдання рухів за фазами). Оптимальні сполучення темпу та кроку при плаванні кролем на грудях, на спині, брасом, дельфіном на змагальних дистанціях.

Загальна характеристика техніки виконання старту при плаванні. Техніка виконання старту з тумбочки. Фазовий склад рухів. Мета, характеристика рухів. Особливості виконання старту при плаванні кролем на грудях, брасом, дельфіном. Техніка старту з води при плаванні на спині.

Загальна характеристика техніки виконання поворотів при плаванні спортивними способами та поворотів у комплексному плаванні. Класифікація поворотів. Техніка виконання повороту (фазовий склад, характеристика рухів) при плаванні спортивними способами.

Мета, завдання та значення змагань з плавання. Види змагань, системи оцінки і заліку. Календар змагань. Положення про змагання. Програма змагань. Підготовка до змагань. Порядок і правила проведення змагань. Склад суддівської колегії та обов'язки її членів. Підготовка місць для проведення змагань. Спортивне свято на воді.

Практичні заняття 2-3.

Характер рухів при плаванні кролем на грудях та кролем на спині. Положення тіла, техніка рухів ногами, руками, дихання. Особливості виконання гребка. Узгодження рухів частин тіла. Основні помилки та недоліки в техніці плавання кролем на грудях та кролем на спині.

Вивчення техніки рухів ногами при плаванні способами кроль на грудях і кроль на спині (імітаційні, підготовчі вправи, вправи для удосконалення даного елементу техніки, основні помилки та недоліки у техніці виконання).

Практичне заняття 4-5.

Вивчення техніки рухів руками та дихання та при плаванні способами кроль на грудях і кроль на спині (імітаційні, підготовчі вправи, вправи для удосконалення даних елементів техніки, основні помилки та недоліки у техніці виконання). Узгодження техніки рухів руками та дихання.

Практичне заняття 6-7.

Вивчення загального узгодження рухів при плаванні способами кроль на грудях (імітаційні, підготовчі вправи, спеціальні вправи для удосконалення техніки плавання даними способами). Основні помилки та недоліки у техніці плавання даними способами та вправи для їх усунення.

Практичне заняття 8.

Характер рухів при плаванні способом брас. Положення тіла, техніка рухів ногами, руками, дихання. Особливості виконання гребків. Узгодження рухів частин тіла. Основні помилки та недоліки в техніці плавання брасом.

Вивчення техніки рухів ногами при плаванні способом брас (імітаційні, підготовчі вправи, вправи для удосконалення даного елементу техніки). Основні помилки та недоліки у техніці виконання, вправи для їх усунення.

Практичне заняття 9.

Вивчення техніки рухів руками та дихання та при плаванні способом брас (імітаційні, підготовчі вправи, вправи для удосконалення даних елементів техніки, основні помилки та недоліки у техніці виконання). Узгодження техніки рухів руками та дихання.

Практичне заняття 10-11.

Вивчення загального узгодження рухів при плаванні способом брас (імітаційні, підготовчі вправи, спеціальні вправи для удосконалення техніки плавання даним способом). Основні помилки та недоліки у техніці плавання брасом, вправи для їх усунення.

Практичне заняття 12.

Вивчення техніки виконання стартів і поворотів при плаванні спортивними способами (імітаційні, підготовчі вправи, спеціальні вправи для удосконалення техніки виконання. Основні помилки та недоліки та методи їх усунення.

Самостійна робота. Вимоги до реферату:

➤ Структура реферату

6. Титульний аркуш:

- назва навчального закладу;
- кафедра;
- назва реферату;
- виконавець (П.І.П., група, факультет);
- місто, рік.

7. Зміст (план).

8. Вступ.

9. Основні розділи і підрозділи реферату з посиланнями на літературні джерела наведені у списку літератури (у квадратних дужках, наприклад [4], де «4» - порядковий номер джерела).

10. Висновки.

Захист реферату.

Вимоги до самостійної роботи:

➤ Структура самостійної роботи

1. Титульний аркуш:

- назва навчального закладу;
- кафедра;
- назва самотійної роботи;
- виконавець (П.І.П., група, факультет);
- місто, рік.

2. Зміст (план).

3. Самостійно обрати рівень змагання, розробити та представити положення про змагання та програму змагання.

4. Визначити склад та описати обов'язки суддівської колегії для проведення змагання даного рівня (одного судді на вибір студента).

Захист самотійної роботи.

Змістовий модуль 2. Методика початкового навчання плаванню.

Прикладне плавання.

Тема 3. Теоретико-методичні основи навчання плаванню.

Суть, мета, завдання навчання руховим діям. Рівні оволодіння руховими діями. Чинники, що визначають зміст та ефективність навчання (мета та завдання навчання, тривалість курсу навчання, контингент).

Реалізація основних принципів навчання у навчальному процесі, еволюція методики навчання плаванню. Загальні основи навчання і виховання. Мета і завдання навчально-тренувального процесу. Особливості застосування основних дидактичних принципів при навчанні плаванню. Цілісно-роздільний метод, як відображення багаторічного практичного досвіду роботи з навчання плаванню. Схема поступового зменшення площі опори при вивченні кожної вправи. Принцип розділення техніки способу плавання на елементи і послідовність їх з'єднання в цілісний спосіб плавання. Розробка комплексного методу навчання техніці спортивних способів плавання. Характеристика сучасних систем комплексного навчання техніці спортивного плавання. Урахування індивідуальних особливостей при масовому навчанні плаванню та у подальшому удосконаленні техніки спортивних способів плавання.

Характеристика завдань початкового навчання плаванню людей різного віку. Методи навчання. Характеристика методу вправи та особливості його застосування у плаванні. Особливості застосування змагального та ігрового методів у плаванні. Словесні методи та особливості їх застосування при навчанні плаванню. Пояснення навчальних завдань, керівництво уроком, методичні вказівки для попередження та усунення недоліків, команди, аналіз і підведення підсумків заняття, оцінка досягнутих результатів. Методи показу - демонстрація техніки плавання або окремих вправ кращими плавцями, застосування наочних посібників, плакатів, кінограм, умовних сигналів і жестів. Класифікація засобів навчання плаванню, їх характеристика. Імітаційні, підготовчі і підвідні вправи. Їх специфіка і призначення при навчанні плаванню. Застосування пасивних рухів, системи орієнтирів в процесі засвоєння водного середовища та навчання техніці плавання. Завдання, які вирішуються при виконанні вправ, їх місце та значущість на уроці початкового навчання плаванню. Засоби навчання дітей загальнорозвивальним і спеціальним вправам, стартам і поворотам. Особливості застосування ігор на

занятті з плавання та проведення ігор на воді.

Особливості початкового навчання плаванню дітей шкільного віку. Анатомо-фізіологічні та психологічні особливості дітей шкільного віку, необхідність їх врахування у педагогічному процесі при навчанні плаванню. Плавання як адекватний вид рухової активності та вид спорту для всебічного та гармонійного фізичного розвитку дітей, засіб формування правильної постави, зміцнення серцево-судинної, дихальної та нервової систем організму. Оптимальний вік для швидкого і якісного засвоєння навички плавання, виховання інтересу до систематичних занять плаванням. Методичні особливості процесу початкового навчання плаванню дітей. Відбір і початок багаторічного тренування.

Організація та планування процесу початкового навчання плаванню. Фактори, які визначають програму навчання плаванню: завдання курсу навчання, тривалість курсу, контингент учнів та їх підготовленість, характеристика умов для проведення занять. Характеристика програми навчання плаванню, планування та організація занять у загальноосвітній школі, вищому закладі освіти, ДЮСШ, збройних силах України, на підприємстві, в місцях відпочинку. Обладнання та інвентар. Урок плавання як основна форма проведення занять з початкового навчання плаванню, особливості його організації та форми проведення. Правила безпеки, заходи запобігання травм на заняттях з плавання. Обладнання та інвентар для навчання плаванню, для місць проведення занять з плавання.

Практичне заняття 13.

Етап засвоєння водного середовища. Підготовчі вправи для ознайомлення з водним середовищем: пересування на неглибокій частині басейну, занурення, спливання та лежання на воді, відкривання очей у воді, ковзання, видихи у воду. Найпростіші стрибки у воду: спади, зіскоки, стрибки.

Практичне заняття 14.

Методика початкового навчання техніки спортивних способів плавання. Імітаційні вправи на суші, підготовчі та спеціальні вправи у воді для вивчення техніки спортивних способів плавання (паралельно-послідовна система навчання), стартів і поворотів. Послідовність вивчення елементів техніки плавання. Типові помилки при виконанні вправ. Методичні вказівки для попередження та усунення недоліків у техніці плавання. Комплекси вправ для удосконалення техніки плавання.

Практичне заняття 15.

Спеціальні вправи для удосконалення техніки плавання спортивними способами, стартів і поворотів у плаванні. Застосування ігор в процесі початкового навчання плаванню, їх місце та значення на уроці. Вимоги для проведення ігор та забав на воді.

Практичне заняття 16.

Навчальна практика. Складання планів-конспектів занять з початкового навчання плаванню. Проведення заняття (частини заняття) з навчання плаванню окремому способу плавання (за завданням викладача).

Самостійна робота. Реферат на тему: «Методика вивчення техніки плавання окремого спортивного способу» виконується у вигляді конспекту навчально-

тренувального заняття (рекомендована тривалість заняття – 90 хвилин). Обов'язкове зазначення організаційно-методичних вказівок. Правильна послідовність вивчення елементів техніки спортивного способу плавання.

Алгоритм виконання:

- титульний лист:
 - назва навчального закладу;
 - кафедра;
 - назва реферату;
 - виконавець (П.І.П., група, факультет);
 - час та місце проведення заняття;
 - місто, рік.
- підготовча частина заняття (організація учнів, загальнорозвивальні, спеціальні, імітаційні вправи);
- основна частина заняття (підготовчі вправи для вивчення та засвоєння елементів техніки плавання у методично правильній послідовності, в останній 1/3 основної частини описати естафету (рухливу гру у воді) із застосуванням елементів техніки або техніки в цілому обраного способу плавання);
- заключна частина (вправи для зниження фізичного та емоційного навантаження, повторення матеріалу, організований вихід з води, шикування та перевірка присутніх, підведення підсумків).

Захист самостійної роботи.

Тема 4. Прикладне плавання.

Поняття «прикладне плавання». Прикладність навичків плавання та пірнання. Прикладне плавання як професійно-прикладна підготовка. Класифікація прикладного плавання.

Подолання водних перешкод перепливанням та за допомогою підтримуючих засобів. Вибір способу плавання. Техніка прикладних способів плавання (на боці, брасом на спині). Види пірнання. Прийоми, що забезпечують пірнання у глибину та довжину. Техніка занурення і спливання. Техніка пірнання способом кроль, способом брас, на боці, дельфіном. Пірнання у глибину вниз ногами з поверхні води, пірнання у глибину вниз головою з поверхні води. Плавання в ускладнених умовах. Характеристика можливих умов плавання. Техніка плавання в одязі. Звільнення у воді від верхнього одягу. Плавання при сильній хвилі, течії. Плавання з підтримуючими засобами та різними предметами.

Методика рятування потерпілих на воді. Засоби попередження нещасних випадків на воді. Організація рятувальної служби в Україні. Послідовність дій при рятуванні на плаву. Підпливання до потерпілого. Пірнання, пошук та піднімання потерпілого з дна водойми на поверхню. Звільнення від захватів. Техніка транспортування потерпілого. Прийоми виносу потерпілого на берег. Визначення стану потерпілого. Допомога на березі, надання першої медичної допомоги. Причини утоплення. Характеристика видів утоплення. Прийоми вилучення води з легень потерпілого. Ефективні способи штучного дихання. Підготовка та проведення штучного дихання та непрямого масажу серця. Відновлення свідомості потерпілого.

Практичне заняття 17.

Вивчення техніки плавання прикладними способами (на боці, брас на спині). Вправи для засвоєння та удосконалення елементів техніки плавання на боці та брасом на спині та техніки плавання в цілому. Типові помилки при плаванні прикладними способами. Вивчення техніки пірнання в довжину, глибину, різними способами в залежності від завдань та умов. Вправи для вивчення техніки занурення, пересування під водою (способом кроль, способом брас, на боці, дельфіном) та спливання.

Практичне заняття 18.

Послідовність рятування потерпілих на воді. Вивчення дій для безпечного підпливання до потерпілого. Вправи для звільнення від захватів потерпілого за руки, шию, тулуб, ноги. Вивчення техніки транспортування потерпілого до берега різними способами та виносу потерпілого на берег. Дії рятувника при наданні першої медичної допомоги. Визначення стану потерпілого та виду утоплення. Забезпечення прохідності дихальних шляхів. Штучне дихання. Непрямий масаж серця.

Практичне заняття 19.

Складання контрольних нормативів.

Самостійна робота - реферат (для студентів заочної форми навчання).

Вимоги до реферату:

➤ Структура реферату

1. Титульний аркуш:

- назва навчального закладу;
- кафедра;
- назва реферату;
- виконавець (П.І.П., група, факультет);
- місто, рік.

2. Зміст (план).

3. Вступ.

4. Основні розділи і підрозділи реферату з посиланнями на літературні джерела наведені у списку літератури (у квадратних дужках, наприклад [4], де «4» - порядковий номер джерела).

5. Висновки.

Захист реферату.

Вимоги до самостійної роботи:

➤ Структура самостійної роботи

1. Титульний аркуш:

- назва навчального закладу;
- кафедра;
- назва самостійної роботи;
- виконавець (П.І.П., група, факультет);
- місто, рік.

2. Зміст (план).

3. Викладення матеріалу за планом (обов'язково описати послідовність дій при рятуванні потерпілого на воді на плаву із зазначенням способів

транспортування потерпілого до берега, способів виносу потерпілого на берег, методики надання першої медичної допомоги одним рятівником та двома рятівниками).

4. Захист самостійної роботи.

12. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Ворона В.В. Плавання : навч. посіб. для студ. закл. вищ. освіти спец. «017 Фізична культура і спорт» / В. В. Ворона, С. В. Заяц. – Суми : СумДПУ імені А.С. Макаренка, 2023. – 167 с.
2. Глазирін І.Д. Плавання: Навчальний посібник / І. Д. Глазирін. – К.: Кондор, 2006. – 502 с.
3. Дубовис М.С., Короп Ю.О. Ігри та ігрові вправи для початкового навчання плавання: Посібник для вчителя. – Київ: Рад. школа, 1991. –143 с.
4. Загальна теорія підготовки спортсменів : курс лекцій і практикум : навч.-метод. посіб. для студентів галузі знань 0102 «Фізичне виховання, спорт і здоров'я людини» / [О. М. Бурла та інші] – Суми : Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2016. – 2-е вид., випр. і доп. – 184 с. ISBN 978-966-698-187-8
5. Йосипчук В.В. Наука з початкового навчання плаванню учнів молодших та старших класів. – Львів, 2004. – 145 с.
6. Келлер В. С. Теоретико-методичні основи підготовки спортсменів /В. С. Келлер, В. М. Платонов. – Львів : Українська Спортивна Асоціація, 1992. – 269 с.
7. Крук М. З. Биканов С. Р., Крук А.З. Теорія і методика викладання плавання. Житомир, видавництво ЖДУ ім. І. Франка. 2010 - 108с.
8. Парфьонов В.О. Плавання. Вид.3: Вища школа, 1974, 300 с.
9. Полатайко Ю.О. Плавання.- Івано-Франківськ: Плай, 2004.- 259 с.
10. Полатайко Ю. О. Фізіологія дихання при спортивному плаванні [навчально-методичний посібник] / Ю. О. Полатайко. – ІваноФранківськ: «Тіповіт», 2004. – 61 с.
11. Плавання: навч. посібник /Мельник С.В., Мельник М.В., Зрайко М.В., Серман В.І.- Івано-Франківськ: Видавництво Івано-Франківський коледж фізичного виховання, 2004 р.
12. Плавання. Правила змагань. <http://usf.org.ua/>.
13. Плавання: теорія, методика, практика: навч. посібник / Р. Сіренко, - Львів: Видавництво ЛНУ імені Івана Франка, 2020.-260 с.
14. Про фізичну культуру і спорт : Закон України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3808-12>
15. Руденко, В. О. Історія розвитку плавання в Україні та країнах Європи // Політ. Сучасні проблеми науки. Гуманітарні науки: тези доповідей XX Міжнародної науково-практичної конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених: [у 2-х т.]. – Т. 2 / [ред. кол.: В.М. Ісаєнко та ін.]; Національний авіаційний університет. – К.: НАУ, 2020. – С. 346-347.
16. Україна на Олімпійських іграх. URL: <https://uk.wikipedia.org>
17. Чернов В. М. Основи техніки плавання : [навч. посіб.] [Електронний ресурс] /. Чернов В. М. – Львів : [б. в.], 1997. – 183 с.

18. Чернов В.М. Пристосування організму людини до спортивних навантажень плавання. -Львів: Львівський державний інститут фізичної культури, 1998.
19. Шаповалов В. П. Плавання : посіб. для студ. ін-тів фіз. культ. і спорту / В.П. Шаповалов. – Дніпропетровськ : Січ, 1994. – 399 с.
20. Шульга Л. М. Плавання: методика навчання / Л. М. Шульга. –К.: Олімпійська література, 2012. –216 с.
21. Chaplinskij N. Biomechanical analysis of starting techniques in swimming / Chaplinskij N. // Swimming III Terauds and Bedingfeld : International series of sport sciences. – Baltimore : Universiti park press, 1978. – Vol. 8. – P. 199–206.
22. Hannula D., Coaching swimming succesfull, Human Kinetics Publishers, Champaign, Illinois 2003, s. 21-24.
23. [James E. Counsilman](#). The Science of Swimming.– 1968. – 480 p.
24. [James E. Counsilman](#). "Doc" Counsilman on Swimming Hardcover.– 1978. – 192 p.
25. [James E. Counsilman](#), [Brian E. Counsilman](#). The New Science of Swimming /2nd Edition // 2nd Editionby.– 1994. – 432 p.
26. Kjendlie, P. L., Pedersen, T., & Stallman, R. (2018). The Effect of Waves on the Performance of Five Different Swimming Strokes. The Open Sports Sciences Journal, 11(1), 41–49.

Допоміжна

- 1 Бекас О.О. Вікові та статеві особливості рівня фізичного стану молоді і його залежність від способу життя: дис. ... канд. біол. наук: 03.00.13 / О.О. Бекас. – К., 2001. – 151 с.
3. Вадзюк С.Н. Фізіологія зовнішнього дихання: методики обстеження, вікові особливості / С.Н. Вадзюк, Н.Є. Зятковська. – Тернопіль, 2001. – 148 с.
4. Вілмор Джек Х., Девід Л.Костіл. Фізіологія спорту: навчальний посібник. Київ : Олімпійська література, 2003. 655 с.
5. Воронова В. І. Психологія спорту: навч. посібник / В. І. Воронова. – К.: Олімпійська література, 2007. – 298 с.
6. Гангог В.Ф. Фізіологія людини. Підручник / В.Ф. Гангог, М. Гжегоцький, В. Шевчук; пер. з англ. – Львів: БаК, 2002. – 784 с.
7. Імас Є. Неолімпійський спорт: проблеми та перспективи розвитку / Є. Імас, О. Борисова, І. Когут // Фізична культура, спорт та здоров'я нації : зб. наук.праць. – Вінниця: Вінниц. держ. пед. ун-т імені Михайла Коцюбинського, 2016.– Вип. 2. – С. 145–152.
8. Костюкевич В.М. Теорія і методика тренування спортсменів високої кваліфікації: Навчальний посібник. – Вінниця: «Планер», 2008. – 275 с.
9. Костюкевич В. М. «Теорія і методика спортивної підготовки» (на прикладі командних ігрових видів спорту). Навчальний посібник / В. М. Костюкевич – Вінниця: Планер, 2014 – 616 с.
10. Костюкевич В. М. Спортивна метрологія [навч.посібник для студентів факультетів фіз. виховання пед. ун-тів] / В. М. Костюкевич. – Вінниця: ДОВ «Вінниця»; ВДПУ, 2001. – С. 53-59.
11. Музика Ф. В. Анатомія людини : навч. посіб. / Музика Ф. В., Гриньків М. Я., Куцериб Т. М. – Львів : ЛДУФК, 2014. – 360 с.

12. Мухін В. М. Фізична реабілітація [підруч. для студентів ін-тів фіз. виховання] / В. М. Мухін. – К. : Олімпійська література, 2005. – 470 с.
13. Неолімпійський спорт : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. фіз. виховання і спорту / Є. В. Імас, С. Ф. Матвеев, О. В. Борисова [та ін.]. – Київ : НУФВСУ, 2015. – 184 с.
14. Навчальна програма для дитячо-юнацьких спортивних шкіл, спеціалізованих дитячо-юнацьких шкіл олімпійського резерву, шкіл вищої спортивної майстерності / Міністерство України у справах молоді та спорту, Республіканський науково-методичний кабінет, Федерація плавання України; уклад.: К. П. Сахновський. – К.: «Молодь», 1995. – 91 с.
15. Оздоровче плавання : навч. посіб./ Юрій Бріскін, Тетяна Одинець, Мар'ян Пітин, Олег Сидорко. – Львів : ЛДУФК, 2017 – 200с.
16. Платонов В.М. Фізична підготовка спортсмена: [навчальний посібник] / В.М. Платонов, М.М. Булатова. – К.: Олімпійська література, 1995. – 320 с.
17. Спортивна морфологія / [Савка В.Г., Радько М.М., Воробйов О.О., Марценяк І.В., Бабюк А.В.]. – Чернівці: Книги, 2005. – 196 с.
18. Фурман Ю. М. Перспективні моделі фізкультурно-оздоровчих технологій у фізичному вихованні студентів вищих навчальних закладів: монографія / Ю. М. Фурман, В. М. Мірошніченко, С. П. Драчук. – К.: НУФВСУ, Олімпійська література, 2013. – 184 с.
19. Хрипкова А.Г. Вікова фізіологія: [навч. посібник для пед. ін-тів] / А.Н. Хрипкова. – К.: Вища школа, 1982. – 272 с
20. Шинкарук О. А. Теорія і методика підготовки спортсменів: управління, контроль, відбір, моделювання та прогнозування в олімпійському спорті : навчальний посібник для студ. вищ. навч. закладів / О. А. Шинкарук ; МОНУ, НУФВСУ. - Київ : НВП Поліграфсервіс, 2013. - 136 с.
21. Шульга Л. М. Оздоровче плавання : навч. посіб. / Л. М. Шульга. – Київ: Олімпійська література, 2008. – 232 с.
22. Leblanc, H., Seifert, L., Baudry, L., & Chollet, D. (2005). Arm-leg coordination in flat breaststroke: A comparative study between elite and non-elite swimmers. *International Journal of Sports Medicine*, 26(9), 787–797.
23. Lemaître, F., Seifert, L., Polin, D., Juge, J., Tourny-Chollet, C., & Chollet, D. (2009). Apnea training effects on swimming coordination. *Journal of Strength and Conditioning Research*, 23(6), 1909–1914.
24. Maglischo E.W., *Swimming Fastest*. Human Kinetics, Champaign 2003. 19-41.
25. *Science of Coaching Swimming* / John Leonard. – Illinois Leisure Press Champaign, 1992. – 162 p.